

SIVISTYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 10/2008 vp

Ministeriön selvitys toimenpiteistä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi

Opetusministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle

JOHDANTO

Vireilletulo

Sivistysvaliokunta on 8 päivänä helmikuuta 2008 päättänyt pyytää opetusministeriöltä selvityksen toimenpiteistä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja ottaa asian käsiteltäväkseen perustuslain 47 §:n 2 momentin tarkoittamana selvityksenä. (MINS 5/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- opetusneuvos Elise Virnes ja ohjelmajohtaja Georg Henrik Wrede, opetusministeriö
- johtava toiminnantarkastaja Teemu Kalijärvi, Valtiontalouden tarkastusvirasto
- ylitarkastaja Pentti Kananen, sosiaali- ja terveysministeriö
- Lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula, Lapsiasiavaltuutetun toimisto
- asiantuntijayksikön päällikkö, opetusneuvos Leena Nissilä, Opetushallitus
- erikoistutkija Sakari Karvonen, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakes
- puheenjohtaja Väinö Lindberg, pääsihteeri Sarita Friman-Korpela ja suunnittelija Henna Huttu, romaniasiain neuvottelukunta
- erityisasiantuntija Kari Sjöholm ja erityisasiantuntija Inkeri Toikka, Suomen Kuntaliitto
- nuorisotoimenjohtaja Lauri Siurala, Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus

- opetuspäällikkö Mari Routti, Lappeenrannan kaupunki
- palvelujohtaja Pertti Hemminki, Rovaniemen kaupunki
- sivistysjohtaja Sirpa Mikkonen, Suomussalmen kunta
- kunnanjohtaja Janne Kinnunen, Taivalkosken kunta
- apulaiskaupunginjohtaja Paula Ylöstalo-Kuronen, Vantaan kaupunki
- ylikomisario Veli Hukkanen, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos
- opettaja Ilona Kuukka, Itäkeskuksen aikuislukio
- aluejohtaja Sirpa Tolonen, päiväkotipiiri Pihlajamäki, Lempäälä
- hallituksen jäsen Petri Paju, Nuorisotutkimusseura ry
- tilastosuunnittelija Sami Myllyniemi, Nuorisotutkimuksen verkosto
- erityisasiantuntija Ritva Semi, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- erityisasiantuntija Mervi Tolonen, Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
- puheenjohtaja Jouni Jaskari, Suomen erityiskasvatuksen liitto ry
- puheenjohtaja Niklas Huotari, Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- kehittämisspäällikkö Hannu Kareinen, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry
- puheenjohtaja Kati Kokkonen, Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto SAKKI ry

- projektipäällikkö Eira Tikkanen, Suomen Mielenterveysseura
- puheenjohtaja Tuomo Tikkanen, Suomen Psykologiliitto ry
- opetusneuvos Jukka Kuittinen, Suomen Rehtorit ry
- toiminnanjohtaja Ulla-Maija Nikula, Vaihtoehtoinen ammatti- ja oppisopimuskoulu, Sovinto ry
- toiminnanjohtaja Salla Aho-Mantila, Valta-kunnallinen työpajayhdistys ry
- pääsihteeri Markus Ojakoski, valtion nuoriso-asiaain neuvottelukunta Nuora
- johtava erityisdiakonian viranhaltija Anne Kangasniemi, Messi, Tampere
- yliopistonlehtori Markus Talvio

- kasvatustieteen tohtori, dosentti Aini-Kristiina Jäppinen
- tutkija Noora Ellonen
- tutkija Jukka Vehviläinen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Etelä-Suomen lääninhallitus
- Itä-Suomen lääninhallitus
- Lapin lääninhallitus
- Länsi-Suomen lääninhallitus
- Oulun lääninhallitus
- Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry.

Viitetiedot

Valiokunta on aiemmin käsitellyt asiaa omana asiana tunnuksella SIO 2/2008 vp.

OPETUSMINISTERIÖN SELVITYS

Syrjäytymisellä tarkoitetaan kasautunutta huono-osaisuutta, jossa yhdistyvät pitkäaikainen ja usein toistuva työttömyys, toimeentulo-ongelmat, elämänhallintaan liittyvät ongelmat ja syrjäytyminen yhteiskunnallisesta osallisuudesta (Valtiontalouden tarkastusviraston toimintatarkastuskertomus 146/2007). Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn toimenpiteitä toteutetaan eri hallinnonaloilla, hallinnon alojen välisellä yhteistyöllä sekä lukuisten hankkeiden toimesta. Laajan, moniammatillisen yhteistyön lisäksi seudullisen yhteistyön tarve on lisääntynyt lasten ja nuorten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvissä asioissa. Yhteistyöhön perustuvien toimintamallien hyöty on näyttäytynyt palvelujen tehostumisena ja monipuolistumisena lapsen tai nuoren näkökulmasta.

Oppilas- ja opiskelijahuolto. Vuonna 2003 uudistettiin perusopetuslakia sekä lukiolakia ja ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia muutettiin täydentämällä oppilas- ja opiskelijahuoltoa koskevia säädöksiä. Myös sosiaali- ja terveysministeriö on hiljattain uudistanut oppilashuoltoa ohjaavia säädöksiä. Kansanterveyslain muutokset tulivat voimaan 1.7.2007. Lisäksi 1.1.2008 voimaantulleen lastensuojelulain

9 §:n mukaan kunnan tulee järjestää koulupsykologi- ja koulukuraattoripalveluita. Toteutetut uudistukset ovat vahvistaneet oppilas- ja opiskelijahuollon asemaa hallinnonaloilla, kunnissa ja kouluissa.

Oppilaan- ja opinto-ohjaus. Opetushallitus koordinoi perusopetuksen, toisen asteen ja aikuiskoulutuksen oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishanketta vuosina 2003—2007. Erityinen painopiste Ohjauksen kehittämishankkeessa oli perusopetuksen viimeisillä luokilla tehtävien koulutusvalintojen osuvuuden parantaminen, perusopetuksen jälkeen koulutuksen ulkopuolelle jäämisen vähentäminen, keskeyttämisen ja nuorten työttömyyden vähentäminen sekä koulutuksen ulkopuolelle jääneiden ohjauksen kehittäminen.

Perusopetus. Opetusministeriön perusopetuksen laadun kehittämisen toimenpidekokonaisuudessa toteutetaan useita kouluyhteisöjen hyvinvointia edistäviä kehittämistoimenpiteitä. Tällaisia ovat esimerkiksi Joustavan perusopetuksen kehittäminen (JOPO-toiminta) sekä kiusaamisen vastaisen KiVa Koulu -toimenpideohjelman kehittäminen.

Opintojen sujuvan etenemisen, keskeyttämisen ehkäisyn ja koulutusjärjestelmän tehokkuuden kannalta keskeistä on tukea peruskoulun päättävien ura- ja opiskelupaikan valintaa. Asiaa on selvitetty mm. opetusministeriön asettaman Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistiossa (Opetusministeriö. Työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:33).

Ammatillinen peruskoulutus. Ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen on jatkuvasti vähentynyt viimeisten viiden vuoden aikana, jolloin keskeyttämistilastoja on tehty (lukuvuonna 2000—2001 ammatillisen koulutuksen kokonaan keskeyttäneitä oli 11,7 % ja vastaava luku lukuvuonna 2004—2005 oli 9,4 %). Samalla ammatillisen koulutuksen vetovoima on kasvanut.

Tehokkaimmiksi keinoiksi vähentää ammatillisen koulutuksen keskeyttämistä ovat osoittautuneet koulutuksen työelämälähtöisyyden ja käytännönläheisyyden lisääminen mm. työssäoppimisen avulla sekä riittävä opintojen ohjauksen tehostaminen. Opetusministeriö teettikin selvityksen koulutuksen keskeyttämisen ehkäisyssä onnistuneiden koulutuksen järjestäjien (14 järjestäjää) toiminnasta ja toimenpiteistä keskeyttämisen ehkäisyssä (Aini-Kristiina Jäppinen: Kiinni ammattiin, ote opintoihin. Opetusministeriön julkaisuja 2007:27).

Syksyllä 2006 käynnistyi ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilu, ammattistartti. Vuosina 2006—2009 toteutettavan koulutuksen tavoitteena on madaltaa siirtymiskynnystä perusopetuksesta ammatilliseen peruskoulutukseen ja vähentää ammatillisen koulutuksen alkuvaiheen keskeyttämistä.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa rahoitusjärjestelmää on kehitetty siten, että se kannustaa koulutuksen järjestäjiä keskeyttämisen vähentämiseen sekä koulutuksen vaikuttavuuden parantamiseen.

Keskeyttämisen ehkäisyyn tähtääviä toimenpiteitä uudella koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmakaudella.

Perusopetus. Hallitusohjelman ja koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2007—2012 mukaisesti arvioidaan aamu- ja iltapäivätoiminnan toimivuutta sekä vakiinnutetaan ja laajennetaan joustavan perusopetuksen (JOPO) toiminta.

Opetusministeriö on myöntänyt valtion erityisavustusta erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen ja tukitoimien sekä oppilaanohjauksen kehittämiseen yhteensä 11 844 000 euroa. Tehostetun ja erityisen tuen kehittämistoimiin myönnettiin 233 kunnalle yhteensä 7 430 000 euroa. Oppilaanohjauksen kehittämiseen myönnettiin 116 kunnalle ja 20 yksityiselle koulutuksen järjestäjälle yhteensä 4 414 000 euroa.

Ammatillinen peruskoulutus. Ammatillisia perustutkintoja kehitetään siten, että ne muodostuvat nykyistä selkeämmin työelämän edellyttämistä toimintakokonaisuuksista. Silloin voidaan muodostaa yksilöllisiä polkuja työelämään suorittamalla tutkintojen osia yksilöllisesti eikä aina yhtäjaksoisesti kolmivuotista ammatillista perustutkintoa. Tämän oletetaan tukevan erityisesti poikia, joilla ei vielä ole pitkäjänteisyyttä koko tutkinnon suorittamiseen.

Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijapaikkoja on lisättävä. Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus, jo osaltaan onnistunut keskeyttämisen ehkäisy ja työelämän kysyntä ovat lisänneet opiskelijoita erityisesti kasvukeskuksissa. Koulutustakuun toteutumiseksi onkin ensiarvoisen tärkeää huolehtia riittävästä määrästä opiskelijapaikkoja.

Lisäksi panostetaan systemaattisesti opettajien ja muun opetushenkilöstön sekä asuntolanhoitajien jatko- ja täydennyskoulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen tuloksellisuusrahoituksen kehittämistä jatketaan edelleen siten, että se kannustaa koulutuksen järjestäjiä koulutuksen keskeyttämisen vähentämiseen, koulu-

tuksen läpäisyn tehostamiseen ja koulutuksen laadun varmistamiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö sekä opetusministeriö edistävät nuorten työllistymistä ja koulutukseen hakeutumista. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja työllisyyden parantamiseen valtion talousarviossa varatusta lisämäärärahaa käytetään ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuskokeilun, ammattistarttin tehostamiseen, laajennetun työssäoppimisen kokeiluun sekä nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön yhteistyön laajentamiseen.

Tulevaisuuden haasteita

- perusopetuksen päättäneiden nuorten seuranta-, ohjaus- ja tukitoimet (laaja-alainen ohjauspiste)
- ammatillisen koulutuksen riittävä tarjonta koulutustakuun toteuttamiseksi
- koulutuksen ja työelämän yhteistyön kehittäminen
- maahanmuuttajien toisen asteen koulutuksen varmistaminen (tutkinnon hankkiminen)
- romanien koulutuksen vahvistaminen (riikinäiset koulutusurakka kaikilla asteilla)

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Nuorisopoliittisessa keskustelussa korostuivat viime syksynä väitteet siitä, että jopa 100 000 nuorta on kadoksissa eli he eivät ole työssä, koulutuksessa tai asevelvollisuutta suorittamassa. Toisaalta opetusministeriön Nuoriso työssä, koulutuksessa ja muussa toiminnassa -julkaisussa (Politiikkajulkaisu 1/2008) todetaan käytetyistä tilastoista, että nuoret eivät kuitenkaan ole laajoin joukoin "hukassa", koska sekä peruskoulun päättäneistä että 15–24-vuotiaista ikäluokkaa kohden vain noin tuhannesta ei ole tehdyn tarkastelun valossa minkäänlaista tilastotietoa tai arviota käytettävissä. Valiokunta päätti selvittää asiaa ja miettiä omalta osaltaan, onko vielä joitain konkreettisia toimenpiteitä, joita tulisi tehdä syrjäytymisen estämiseksi ja osallisuuden lisäämiseksi.

Syrjäytymistä voidaan kuvata monella tavalla riippuen siitä, mitä tekijöitä valitaan tarkastelun lähtökohdaksi. Syrjäytymistä ei voida täsmällisesti mitata eikä yksiselitteisesti ilmoittaa, kuinka monta henkilöä on syrjäytynyt. Tekijöitä, joilla on mitattu syrjäytymistä, ovat esimerkiksi se, että nuori on koulutuksen tai työelämän ulkopuolella tai sosiaalisesti, taloudellisesti tai terveyteen liittyen ulkopuolinen. Nuorten omas-

ta mielestä syrjäytymisen tärkein syy on ystävien puute.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn liittyviä selvityksiä ja tutkimuksia on tehty runsaasti viime vuosina. Nuorten tämänhetkistä hyvinvointia kuvaa polarisoituminen — nuoret ovat jakautuneet pärjääjiin ja erittäin huonosti voiviin. Huonosti voivien lasten tilanne on usein seurausta kodin muista ongelmista: päihteistä, mielenterveysongelmista, kodin rikkoutumisista, heikosta toimeentulosta jne. Suomalaisen koulumenestyksen toinen puoli myös on, että esimerkiksi WHO:n koululaistutkimuksen mukaan suomalaiset oppilaat pitävät koulunkäynnistä vähemmän kuin minkään muun tutkimukseen osallistuneen Euroopan maan oppilaat.

Stakesin mukaan lapsiköyhyysaste, joka kuvaa pienituloisissa perheissä elävien lasten osuutta lapsiperheistä, oli tuoreimman tiedon mukaan noin 13 prosenttia. Tämä osuus on kasvanut tasaisesti jo 1990-luvun puolivälin neljässtä prosentista. Lastensuojelussa (kodin ulkopuolelle sijoitetut ja avohuollon piirissä olevat) olevia lapsia ja nuoria on Stakesin tilastojen mukaan 62 000. Mielenterveyden tilaa kuvaavaa tietoa on esimerkiksi keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta potevista nuorista. Peruskoulun yläluokilla masentuneisuutta on 18 prosentilla tytöistä ja 8 prosentilla pojista. Lukiossa vastaavat osuudet ovat 14 ja 7 prosenttia. Pitkä-

aikaista toimeentulotukea saavien osuus 18—24-vuotiaista on pysynyt 2,5 prosentissa koko 2000-luvun. Asunnottomia alle 25-vuotiaita nuoria arvioidaan olevan noin 1 400. Nuorisotyöttömyys sen sijaan on laskussa ja on nykyisellään noin 10 prosenttia.

Tutkimusten mukaan monenlaiset psykososiaaliset ongelmat kasautuvat väestönosalle, jota palvelusektori ei onnistu tavoittamaan. Lasten ja nuorten ja heidän perheidensä ongelmien varhainen tunnistaminen erilaisissa kohtaamistilanteissa neuvolan ja 18 ikävuoden välillä on kriittinen menestystekijä syrjäytymisen ehkäisyssä. Syrjäytyminen ei välttämättä ole absoluuttista, täydellistä tai lopullista, vaan monessa tapauksessa syrjäytymiskierre voidaan katkaista. Tämän vuoksi olisikin hyvä puhua esimerkiksi syrjäytymisvaarassa olevista. Syrjäytymistä estetään osallisuuden tukemisella ja lisäämisellä. Syrjäytymisen ehkäisemisessä on tavoitteena eri tavoin syrjäytyneiden tai syrjäytymisuhan alla olevien vetäminen takaisin yhteiskuntaan.

Valiokunta painottaa sitä, että tärkein kasvuympäristö lapselle on oma perhe. Perhettä tuetaan ja lapsen kehitystä aletaan seurata neuvolassa, missä jo voidaan havaita syrjäytymisvaaraan johtavia tekijöitä. Myöhemmin enemmistö lapsista tulee myös varhaiskasvatuksen palveluiden piiriin ja lähes kaikki kouluun oppivelvollisuuttaan suorittamaan. Vertaisryhmän merkitys kasvaa lapsen kasvaessa. Myös harrastukset ovat tärkeä ympäristö kasvulle ja kehitykselle. Useimmiten tehokkainta lapsen syrjäytymisen ehkäisyä on hänen perheensä tukeminen hyvin varhaisessa vaiheessa. Vanhemmuuteen kasvua tulee tukea moniammatillisen yhteistyön avulla ja niin, että mahdollisuus käyttää palveluja on helppoa.

Koulutuksen rakenteet ja lainsäädäntö mahdollistavat monet erilaiset ratkaisut. Opetusministeriö on myös käynnistänyt monia hyviä hankkeita nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, ja lukuisia hankkeita on onnistuneesti toteutettu. Valiokunta pitää tärkeänä hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan perusopetuksen voimavaroja vahvistamalla ehkäistään ja lievennetään lasten ja nuorten syrjäytymistä. Tavoit-

teena on ryhmäkokojen pienentäminen sekä tuki- ja erityisopetuksen, opinto-ohjauksen ja oppilashuollon vahvistaminen ja koulujen kerhotoimintaan panostaminen. Vanhempien ja koulun yhteistyötä edistetään. Edelleen hallitus on sitoutunut vähentämään lasten, nuorten ja perheiden pahoinvointia ja syrjäytymiskehitystä. Valtioneuvoston 13.12.2007 hyväksytyssä ensimmäisessä lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa vuosille 2007—2011 käsitellään monipuolisesti lasten ja nuorten asemaa ja tehdään lukuisia toimenpide-ehdotuksia lasten ja nuorten olosuhteiden parantamiseksi.

Haasteena yhteiskunnan rakenteiden ja järjestelmien kehittämisessä syrjäytymisen estämistä tukevaan suuntaan on laaja ja pirstaleinen palvelujärjestelmä; toimijoita ja erilaisia toimintakulttuureita on paljon. Ehkäisevät palvelut, kuten liikunta- ja nuorisotyö sekä kulttuuripalvelut ja neuvola, koulun oppilashuolto sekä lastensuojelun avohuolto, ovat liian heikkoja useissa kunnissa. Lastensuojelun palvelut ovat laadultaan hyvin epätasaisia, ja osaavista lastensuojelun sosiaalityöntekijöistä on pulaa. Monet lapset ja nuoret lisäksi selviytyisivät ongelmista huolimatta kohtuullisesti, jos he saisivat ajoissa tukea lähiyhteisöltä ja palveluista sekä onnistumisen kokemuksia esim. harrastuksissa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on tullut selvästi esille, että sosiaalitoimen, nuorisotoimen ja koulun yhteistyötä haittaa edelleen sektoroitunut ajattelu- ja työskentelytapa, joskus myös ennakoluulot. Sektorirajat estävät edelleen moniammatillisen yhteistyön toteutumista, vaikka lainsäädäntö ei sitä varsinaisesti estäisikään.

Yksi moniammatillista yhteistyötä selvästikin estävä tekijä on salassapitosäännöksiin ja niiden tulkintaan liittyvät ongelmat. Sen vuoksi valiokunta esittää, että salassapitosäännöksiä pikaisesti selkeytetään. (Kannanotto 3)

Yleisellä tasolla ongelmana on nuorten peruspalvelujen järjestäminen ongelmakeskeisesti. Useimmiten palvelujen järjestämisen tavat ovat korjaavia sen sijaan, että panostettaisiin ennaltaehkäisyyn ja ongelmien varhaiseen tunnistamiseen. Kun lähtökohtana on tasa-arvo palvelujen tarjoamisessa — ei tasa-arvo palvelujen vaiku-

tuksissa — tuloksena on eriarvoa eri alueilla asuvien nuorten välillä.

Erilaisilla pilotti- ja kehittämishankkeilla on onnistuttu löytämään monia toimivia malleja, joilla ongelmia voidaan ehkäistä ja korjata. Pitkjänteistä työtä ei kuitenkaan voi rakentaa projektien varaan, vaan perustyöhön on suunnattava riittävästi voimavaroja, jotta hyvät käytännöt voivat juurtua ja levitä. Valiokunta korostaa sitä, että syrjäytymistä ehkäisevien ja korjaavien toimien pitäisi niveltä opetuksen perusrakenteisiin.

Lasten ja nuorten sekä perheiden hyvinvoinnin turvaaminen on helpointa toteuttaa ennen kaikkea varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimintaympäristössä. Syrjäytyminen on usein pitkälinen prosessi, jonka juuret saattavat olla jo elämäntaakan varhaisvaiheissa. Ensimmäiset merkit syrjäytymisuhasta ovatkin havaittavissa jo neuvolatarkastusten yhteydessä. Toisaalta esimerkiksi perusopetuksessa kohdataan koko ikäluokka. Muilla viranomaisaloilla ei ole vastaavaa kontaktipintaa kaikkiin lapsiin, nuoriin ja heidän huoltajiinsa.

Valiokunnan mielestä varhaiskasvatus on osa kasvatusjärjestelmää, jonka tarkoituksena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista laadukkaasti varhaispedagogiikan avulla. Tämä perustehtävä on yhteinen opetus-toimen kanssa. Sen vuoksi varhaiskasvatuksen hallinnon tulisi kuulua samaan hallinnonalaan kuin perusopetuskin. Varhaiskasvatus tulisi siirtää opetustoimen piiriin. Kasvatus- ja koulutusjärjestelmän yhteinen hallinto turvaisi kasvatuksen ja opetuksen yhtenäisen, katkeamattoman ketjun sekä tukisi eri kasvu- ja oppimisympäristöjen keskinäistä yhteistyötä ja lasten joustavaa siirtymistä oppimisympäristöstä toiseen. (Kannotto 9)

Kouluyhteisö

Koulu ovat syrjäytymisen ehkäisyssä monessakin suhteessa avainasemassa. Ehkä tärkein opiskelijoiden hyvinvointia ja mahdollista syrjäytymisvaarassa olemista määrittävä tekijä koulussa on opetuksen lähituntien määrä ja opiskelijaryh-

mäkohtaisten opettajavastuiden selkeä määrittäminen.

YTT Nora Ellosen väitöstudium¹ osoittaa, että sosiaalisesti tukeva ilmapiiri koulussa vähentää nuorten masentuneisuuden riskiä. Vaikutus on ennen kaikkea yhteisöllistä: Jos opettajien ja oppilaiden muodostama kouluilmapiiri on sosiaalisesti tukeva ja kannustava, vaikuttaa se masentuneisuutta vähentävästi kaikkiin koulun oppilaisiin, myös niihin, jotka eivät itse koe saavansa opettajaltaan tai koulukavereiltaan yksilöllistä tukea. Se sijaan, jos toiset oppilaat kokevat ilmapiirin hyväksi ja toiset huonoksi, heikentää se ilmapiirin positiivista merkitystä. Kokemus epätasa-arvoisesta kohtelusta opettajien taholta lisää nuorten masentuneisuuden riskiä.

Sen vuoksi yksi tärkeä keino on yhteisöllisyyden lisääminen kouluissa. Jokaiselle oppilaalle tulisi olla oma tuttu, turvallinen ja pysyvä yhteisö, jossa oppilaat tuntevat hyvin toisensa. Koko koulussa tulisi pyrkiä yhteisölliseen toimintakulttuuriin: oppilaat tuntevat henkilökunnan, koulun ja kodin yhteistyö toimii ja koulussa kiinnitetään huomiota myös muuhun kuin koulusuorituksiin, esimerkiksi kerhotoiminnalla.

Myös koulujen taideopetusta tulisi lisätä, sillä se on tärkeä osa tunnekasvatusta ja henkistä kasvua. Draaman käytöstä tunnekasvatuksen keinona on varsinkin muissa Pohjoismaissa rohkeita esimerkkejä. Sen käyttöä tulisi kouluis- ja oppilaitoksissa lisätä ja tukea.

Tarkoitus ei kuitenkaan ole, että koulussa pyritään ratkaisemaan kaikki oppilaan syrjäytymisriskiin liittyvät ongelmat, vaan että ne havaitaan koulussa ja asiaan puututaan yhteistyössä huoltajien ja tarvittavien oppilashuollon asiantuntijoiden kanssa.

Kun on selvitetty, millaista apua lapsi tai nuori tarvitsee ja kenen luokse hänet seuraavaksi ohjataan, on varmistettava, että palveluketju todella toimii ja henkilö saa nopeasti tarvitsemansa

¹ Ellonen, Noora. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Sosiaalisen pääoman yhteys nuorten masentuneisuuteen ja riskikäyttäytymiseen. Acta Electronica Universitatis Tamperensis; 690. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 82. Yliopistopaino. Tampere 2008.

tuen ja avun. Tarvitaan moniammatillista ja pitkäaikaistakin yhteistyötä paikallistasolla kestävä ratkaisun löytymiseksi. (Kannanotto 5)

Varsinkin pienimmille koululaisille on tärkeää saada tavanomaiset palvelut koulussa. Kaikkien lasten ja nuorten puolestaan tulisi voida mahdollisimman helposti saada yhteys ammattiauttajiin. (Kannanotto 6)

Kouluissa tulisi olla säännöllisesti tavoitettavissa aikuisia, jotka oppilaat tuntevat. Opettajien lisäksi näitä ovat muun muassa opinto-ohjaajat, kouluterveydenhoitaja, kuraattori ja koulupsykologi. Olennaista on, että henkilöt olisivat mahdollisimman pysyviä ja usein tavattavissa. Läsnaolon rajoittaminen muutama tuntiin viikossa ei riitä. Nykyinen malli edellyttääkin lisäresursseja kaikkien näiden ammattiryhmien osalta. Myös säännöllinen yhteydenpito kouluterveydenhuollon kanssa on tärkeää/välttämätöntä. Yksi 20 minuutin lääkärintarkastus yläkoulussa ei riitä havaitsemaan mahdollisia mielialongelmia.

Opintojen ohjaus. Nuoren kannalta kouluasteiden nivelvaiheet ovat kriittisiä paikkoja. Nyt yhteistyö tehdään satunnaisesti ja monesti vastuut on selvittämättä.

Valiokunta on useissa yhteyksissä käsitellyt tarvetta lisätä opinto-ohjausta. Peruskoulun ja ammatillisen perusopetuksen opinto-ohjaukseen ja oppilashuoltoon liittyviä voimavaroja tulee lisätä. Jyväskylän yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan opintojen ohjaajien täydennyskoulutuksen määrä on vähentynyt kaikista opettajaryhmistä eniten. Opinto-ohjaajat tarvitsevat erityisen paljon ajankohtaista tietoa ja siten täydennyskoulutusta, koska ohjaukseen liittyy keskeisesti esimerkiksi työmarkkinatilanteen, koulutusalojen ja hakuprosessien tunteminen.

Lukioiden osalta selkeä läpäisyyn ja nivelvaiheisiin liittyvä ongelma on toimivan opinto-ohjauksen puute. Valiokunnalle esitetyn arvion mukaan tällä hetkellä kolmasosassa Suomen lukioiden ei järjestetä edes opintojen ohjauksen pakollista kurssia. Opiskelijoilla tulisi olla kaikilla koulutustasoilla oikeus saada ajanmukaista tietoa jatko-opinnoista, opintoihin hakeutumis-

ta, pääsykokeista ja työmarkkinatilanteesta. Ajankohtaisella ja ammattimaisella opintojen ohjauksella on merkittäviä vaikutuksia jatko-opintoihin siirtymisessä, opintojen suorittamisessa tavoiteajassa, opintojen mielekkyydessä ja tulevaisuuden vaihtoehtoihin vaikuttavissa valinnoissa. (Kannanotto 7)

Kouluterveydenhuolto, opiskeluterveydenhuolto ja oppilashuoltopalvelut. Tärkeää olisi nimetä nuorten pahoinvoinnin tunnistaminen aikaisessa vaiheessa ja panostaminen ennaltaehkäisevän toiminnan kehittämiseen. Sen vuoksi kunnille tulisi olla selkeät normit kouluterveydenhuollon riittävästä henkilömäärästä nykyisten suositusten sijaan (Kannanotto 1).

Koulupsykologien ja koulun sosiaalityöntekijöiden (koulukuraattorit) palveluiden järjestäminen peruskoulun oppilaille on koulun ylläpitäjän lakisääteinen tehtävä. Toisen asteen koulutuksen lainsäädännöstä vastaavat säännökset puuttuvat.

Valiokunnan mielestä on perusteltua, että myös lukioiden ja ammattioppilaitosten opiskelijoilla olisi vastaava oikeus oppilashuoltoon ja mielenterveyspalveluihin. Lukiolaista ja ammatillisesta koulutuksesta annetusta laista puuttuu koulutuksen järjestäjän velvollisuus huolehtia siitä, että koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut ovat käytännössä oppilaiden saatavilla — myös sellaisten oppilaiden, joita ei ole etukäteen arvioitu vammaisiksi tai erityistuen tarpeessa oleviksi. (Kannanotto 2)

Ryhmäkoot. Opettajan kautta oppilas löytää oppilashuollon palvelut, joten olisi tärkeää, että opettaja tuntisi oppilaat ja kykenisi huomaamaan mahdolliset käyttäytymisen muutokset. On tärkeää että luokkakoot ovat kohtuullisia. (Kannanotto 8)

Nuorten seurantajärjestelmän luominen. Valiokunnan mielestä olisi tärkeää rakentaa maamme nuorten seurantajärjestelmä, jonka tarkoitus olisi seurata peruskoulunsa päättäneitä nuoria esimerkiksi 25-vuotiaaksi asti. Siinä määritettäisiin vastuutaho, joka seuraisi nuoren edistymistä ja selviytymistä. Seurantajärjestel-

mä tukisi valtionvallan nykyisiä koulutus- ja yhteiskuntatakuuseen liittyviä pyrkimyksiä yhdessä etsivän työparitoiminnan kanssa. (Kannanotto 6)

Hyvä esimerkki toimivasta nuorten tavoittamisesta on ns. Koppari-malli, jota on toteutettu Kuopion seudulla. Kopparilla pyritään tavoittamaan niitä nuoria, jotka muuten jäisivät viettämään peruskoulun jälkeistä väliavuotta. Toiminnalla yritetään siis estää nuorta ajautumasta eristyneeksi ja sitä kautta mahdollisesti syrjäytyneeksi. Perustoimintamalli on yhtenäinen, mutta käytännön menettelytavat eroavat kunnittain. Malli on vakiintumassa osaksi Kuopion seudulla tehtävää moniammatillista työtä.

Osallisuus. Aktiivisesti toimiva oppilaskunta lisää tutkitusti yhteishenkeä ja viihtyvyyttä kouluissa sekä nostaa siten kynnystä irrottautua kouluyhteisöstä. Oppilaskunnille on annettava mahdollisuus järjestää kouluviihtyvyyttä ja opiskelijoiden yhteishenkeä nostattavia tapahtumia oppilaitoksesta riippumatta.

Vertaistuki. Tärkeä tiedonsaannin kanava on oppilaiden ja opiskelijoiden vertaistointi eli esimerkiksi tutorointi. Siinä mukana olevien oppilaiden avulla saadaan tietoa opiskelijoiden hyvinvoinnista, koska usein opiskelijat huomaavat parhaiten, kuka heistä jää ulkopuoliseksi ja kenellä tuntuu olevan vaikeuksia elämänhallinnan kanssa. Opiskelijoille tulisi myös antaa mahdollisuus ilmaista itse, jos he tuntevat olevansa eristäytyneitä muista opiskelijoista tai heidän opiskeluintonsa on huonontunut. Kaikki eivät osaa tätä ilmaista suullisesti tai sosiaalisen paineen alla, joten henkilökohtaiset kyselyt tai keskustelut opiskelumotivaatiosta ja sosiaalisesta tilanteesta voisivat olla yksi keino löytää syrjäytymisvaarassa olevia. Oppilaitoksiin tulee luoda opiskelijoille mahdollisuus myös sähköiseen ja tarvittaessa nimettömään yhteydenottoon. Viestinnän on pystyttävä seuraamaan nuorten omia välineitä ja keinoja, jotka ovat viime vuosina muuttuneet huomattavasti. Mallia voi ottaa esimerkiksi korkeakouluopiskelijoiden Nyyti-palvelusta. Myös toisen asteen ammatillisissa kou-

luissa opiskelijoiden välinen vertaistuki voisi toimia sähköisesti, kuten se epävirallisissa yhteyksissä jo usein toimiikin.

Kerhotoimintaan panostaminen. Tutkimukset osoittavat, että suurin osa ammatillisen perusopetuksen keskeyttäneistä on nuoria, joilla ei ole peruskoulusta lainkaan myönteisiä oppimiskokemuksia. Koulun tulee tarjota mahdollisuuksia harrastamiseen, luovaan toimintaan ja kätten taitoihin myös niille lapsille, joiden vanhemmillä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia tukea lastensa harrastuksia. Kerhotoiminnassa koulu voi tarjota lapsille ja nuorille näitä kokemuksia.

Työpajatoiminta ja joustavat opetusjärjestelyt

Nuorten työpajatoiminta on osoittautunut tärkeäksi väyläksi syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ohjaamisessa koulutukseen ja työelämään. Nuorten työpajatoiminnan tärkeimmät tehtävät ovat nuoren koulutukseen ja työelämään ohjaaminen sekä nuoren elämänhallinnan yksilöllinen tukeminen ja arjenhallintataitojen kartuttaminen. Työpajatoiminnalla on vahva nuorisotyöllinen lähtökohta, jonka mukaan jokainen nuori on arvokas. Nuoren tukitarve myös määritellään yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

Valtion lisääntynyt taloudellinen tuki on mahdollistanut toiminnan vakinaistamista ja valmentajien työsuhteiden pidentymisen.

Työpajojen ja ammatillisen koulutuksen välistä toimintojen sisällöllistä kehittämistä tulisi jatkaa ja yhteistyöstä tulisi antaa Opetushallituksen suositus. Valiokunnan mielestä on tärkeää laajentaa joustavien opetusjärjestelyjen käyttöä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Kannatettavaa on esimerkiksi, että Vaihtoehtoisen ammatti- ja oppisopimuskoulun luoma järjestelmä hyödynnetään valtakunnallisesti. Mallin toimivuudesta on selkeä näyttö jo pitkältä ajalta. Sen avulla tavoitetaan virallisen järjestelmän ulkopuolelle jääneet nuoret ja aikuiset, jolloin tuloksena voi olla toimiva, yhteistyössä eri toimijoiden kanssa kehitetty malli, jossa sosiaalitoimistojen tuen tarve häviää pysyvästi henkilöiden siirtyessä aidos-

ti vaihtoehtoisen koulutuksen kautta työelämään.

Valiokunta kiirehtii työpajatoiminnan alueellisen kattavuuden ja saavutettavuuden lisäämistä.

Toimiva lisäopetuksen luokka (kymppiluokka) on esimerkki joustavasta, koulutusrakenteiden sisällä olevasta ratkaisusta nuorten tukemiseksi nivelvaiheessa, kun he siirtyvät toiselle asteelle.

Vapaa-aika

Säännöllinen ja mielekäs harrastustoiminta on tärkeä osa lapsen ja nuoren kasvua. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman mukaisesti tavoitteena on, että jokaiselle peruskouluikäiselle on tarjolla innostava ja kehittävä harrastus.

Nuorisotyö. Nuorisotyön kautta nuoret keräävät elämässä menestymiseen välttämätöntä sosiaalista pääomaa. Vuonna 2006 voimaan astuneessa nuorisolaissa on keskeisenä tavoitteena nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemisen, kasvu- ja elinolojen parantamisen sekä nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämisen lisäksi nuorten sosiaalinen vahvistaminen. Nuorten sosiaalinen vahvistaminen sekä syrjäytymisen ehkäisy nousevat esille myös valtioneuvoston 13.12.2007 hyväksymässä hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmassa.

Nuorisolain mukaan kuntien on järjestettävä nuorten kuuleminen heitä koskevissa päätöksissä. Saadun tiedon mukaan niissä kunnissa, joissa nuoret on otettu tosissaan mukaan päätöksentekoon, nuorisovaikutusta ja äänestää aktiivisemmin.

Liikunta. Terveen kehityksen perusta luodaan lapsuudessa ja nuoruudessa. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin kannalta tärkeässä asemassa on riittävä liikunta.

Lähiliikuntapaikkojen rakentamisella tuetaan nuorten toimintaedellytyksiä. Kynnys liikunnan harrastamiseen madaltuu, jos liikuntapaikka on riittävän lähellä.

Järjestöihin kuulumattomien nuorten liikuntaa tulee pyrkiä lisäämään. Erityisesti järjestöi-

hin kuulumattomille lapsille ja nuorille tarjotaan mahdollisuus harrastaa eri liikuntamuotoja. Tässä esimerkiksi kerhotoiminta voi tarjota hyvän tavan harrastaa liikuntaa.

Kulttuuri. Erityisesti kirjastot ovat tärkeä linkki sekä lapsiin että nuoriin. Siksi kirjastojen asemaa pitäisi vahvistaa myös siten, että ne pystyvät tarjoamaan nuoria kiinnostavaa materiaalia, toimintaa ja virikkeellisen ympäristön.

Uussuomalaiset ja etniset ryhmät

Maahanmuuttajanuorten tilanne kahden kulttuurin välimaastossa asettaa omat erityishaasteensa. Positiivisen diskriminaation malli on paikallisesti antanut suuntaviivoja erilaisten erityistilanteiden kohtaamiseksi. Mallin ydin on resursien kohdentaminen tarpeen mukaan. Se edellyttää kuitenkin myös herkkävaistoista ja perusteellista tarpeiden ennakointia, muuten kohdentaminen ei onnistu. Usein tämä tieto onkin paikallisilla toimijoilla, esimerkiksi kouluilla, sosiaalityöntekijöillä ja poliisilla, mutta järjestelmän ongelma on, ettei tieto yllä päätöksentekijöille, ainakaan riittävän nopeasti. Valtakunnalliset tietojärjestelmät ovat jäljessä oikea-aikaisen päätöksenteon tarpeisiin.

Peruskoulussa syrjäytymisvaarassa olevat kaksi- ja monikieliset oppilaat ovat taustoiltaan erilaisia. Osa on muuttanut Suomeen 13–15-vuotiaina, moni vastoin tahtoaan. Ystäväpiiri, koulu, isovanhemmat ja sukulaiset ovat jääneet kotimaahan, eikä motivaatiota suomen kielen opiskeluun ja kotoutumiseen ole. He tuntevat itsensä irrallisiksi ja korvaavat ihmissuhteiden puutteen viettämällä aikaa internetissä. Pakolaisina viime aikoina maahan tulleilla nuorilla on hyvin katkonainen koulutausta, tai sitä ei ole lainkaan. Hiljattain maahan tulleet nuoret saattavat mennä mukaan etniseen jengiin, joka ei ole kotoutunut ja joka tarjoaa väärä toimintamallia.

Valiokunta viittaa koulutuspoliittisen selon- teon käsittelyn yhteydessä hyväksytyyn lausumaan (SiVM 12/2006 vp — VNS 4/2008 vp), jossa eduskunta edellytti hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin maahanmuuttajaopetuksen val-

mistavan opetuksen ja kielikoulutuksen laajentamiseksi. Kehyspäättöksen 2009—2012 mukaan matalapalkkatuen määrärahasta osa kohdennetaan perusopetukseen valmistavaan koulutukseen. Valiokunnan mielestä on edelleenkin liittävä valmistavaa koulutusta ja suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetusta. (Kannanotto 11)

Nuoriso- ja liikuntatoimet ovat usein verkostoituneet kunnan eri hallintokuntien, seurakuntien, poliisin, järjestökentän ja muiden nuorisoa kohtaavien yhteisöjen kanssa. Maahanmuuttajien kotouttamisessa nuoriso- ja liikuntatoimilla on tärkeä rooli. Toimialat voivat tarjota maahanmuuttajille luonnollisia paikkoja kohdata muuta väestöä erilaisten harrastusten tai kansalaistoininnan parissa.

Romaninuorten kohdalla syrjäytyminen heijastaa myös polarisoitumista. Heidän kohdallaan ilmiöön on sekoittunut sekä syrjäytymistä että toisaalta rakenteellista syrjintää. Nykyisellään julkisia palveluita ei osata vielä suunnata romanikulttuuritaustaisille eivätkä romaniperheet yleensä osaa tai uskalla hakeutua erilaisten palvelu- ja tukitoimien piiriin. Valiokunta kannattaa romanipoliittisen ohjelman käynnistämistä. (Kannanotto 10)

Valiokunnan mielestä on myös tärkeää palkata romanitaustaisia tukihenkilöitä päiväkotien ja peruskoulujen palvelukseen parantamaan romanilasten koulunkäyntiä, vähentämään poissaoloja ja keskeyttämisistä.

Lausunto

Lausuntonaan sivistysvaliokunta esittää,

että opetusministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö ottavat huomioon seuraavat valiokunnan kannanotot:

1. Lisätään kouluterveydenhuollon voimavaroja ja muutetaan lainsäädäntöä niin, että kunnille asetetaan selkeät normit kouluterveydenhuollon riittävästä henkilöstömäärästä.

2. Lisätään lukiolain 29 §:ään ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain

37 §:ään säännökset, joissa koulutuksen järjestäjä velvoitetaan järjestämään oppilaille tarpeelliset opiskelijaterveydenhuollon sekä psykologin ja sosiaalityöntekijän palvelut.

3. Selkeytetään salassapitosäännöksiä niin, etteivät ne estä oppilashuollon toimenpiteiden järjestämistä oppilaan ja opiskelijan kannalta tarkoituksenmukaisesti.

4. Kiirehditään toimenpiteitä sellaisen tilanteen saavuttamiseksi, että oppilas myös käytännössä pääsee välittömästi sosiaali- ja terveyspalvelujen piiriin, kun esimerkiksi oppilashuoltoryhmässä on todettu tarve näihin palveluihin.

5. Edistetään sellaisten mallien toteuttamista, että pienimmät koululaiset saavat tavanomaiset palvelut koulussa ja kaikki oppilaat sekä opiskelijat voivat mahdollisimman helpolla tavalla ottaa yhteyttä ammattiauttajiin, mikä voi tapahtua muun muassa moniammatillisen verkostoitumisen avulla.

6. Järjestelmää ja tarvittaessa lainsäädäntöä muutetaan niin, että nimetään vastuullinen taho, joka seuraa oppivelvollisuusiän jälkeen esimerkiksi 25-vuotiaaksi asti nuoren edistymistä ja selviytymistä esimerkiksi vuoden, ja sen jälkeen vastuu siirtyy seuraavaksi vuodeksi seuraavalle nimetylle vastuutaholle.

7. Lisätään opintojen ohjausta peruskoulussa ja toisen asteen koulutuksessa sekä lisätään ammatillisen koulutuksen valtionosuusperusteisiin yhdeksi tekijäksi koulun ylläpitäjän panostus opinto-ohjaukseen ja oppilashuoltoon.

8. Opetusryhmien koko tulee olla koulullinen ottaen huomioon oppilasaineet.

9. Sivistysvaliokunta kannattaa varhaiskasvatuksen liittämistä hallinnollisesti perusopetukseen sekä valtakunnallisesti että paikallisesti.

10. Sivistysvaliokunta tukee romani-asiain neuvottelukunnan valtioneuvostolle tekemää esitystä, että käynniste-

tään kokonaisvaltaisen romanipoliittisen ohjelman valmistelu tämän hallituskauden aikana.

11. Lisätään valmistavaa koulutusta ja suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetusta.

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Raija Vahasalo /kok
vpj. Tuomo Hänninen /kesk
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Claes Andersson /vas
Timo Heinonen /kok
Sampsa Kataja /kok (osittain)
Anneli Kiljunen /sd
Sanna Lauslahti /kok (osittain)
Jukka Mäkelä /kok (osittain)

Mikaela Nylander /r (osittain)
Lauri Oinonen /kesk
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /kesk
Leena Rauhala /kd
Tommy Tabermann /sd
Jutta Urpilainen /sd (osittain)
Mirja Vehkaperä /kesk
vjäs. Marko Asell /sd (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Oppivelvollisuuden pidentäminen

Peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheeseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Peruskoulun päättäneistä 7 prosentille eli 4 500 nuorelle ei löydy jatko-opintopaikkaa (lähde: Opetusministeriön tilasto 2006—2007). Peruskoulun jälkeen koulutuksen ulkopuolelle jäävät nuoret ovat kaikkein suurimmassa vaarassa syrjäytyä työelämästä ja koko yhteiskunnasta.

Oppivelvollisuusiän pidentäminen 17 ikävuoteen olisi tehokkain keino saada kaikki nuoret osallistumaan toisen asteen koulutukseen. Tällöin nuorella olisi velvollisuus jatkaa peruskoulun jälkeen opintoja ammatillisessa koulutuksessa, lukiossa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajojatoiminnassa tms. Myös koulutusjärjestelmän on tällöin huomioitava koko ikäluokan tarpeet koulutuksessa ja sen järjestämistavoissa. Toisen asteen opintoihin on luotava joustavia malleja, kuten oppisopimuskoulutuksen, työssä oppimisen tai työpajojatoiminnan yhdistäminen tutkinnon suorittamiseen. Tämän lisäksi on huolehdittava oppilaiden oikeudesta riittävään lähiopeutukseen ja opintojen ohjaukseen.

Opetusryhmien koko

Opetusryhmäkoolla on suuri merkitys oppilaiden hyvinvointiin. Riittävän pienessä opetusryhmässä opettajalla on mahdollisuus huomioida oppilaiden yksilölliset tarpeet ja tukea hänen kasvuaan. Tällä hetkellä oppilaat ovat hyvin eri-arvoisessa asemassa riippuen asuinkunnasta. Toisessa kunnassa opetusryhmät ovat hyvinkin pieniä, kun taas toisessa kunnassa aivan liian suuria. Tästä syystä peruskoulun opetusryhmien maksimikoko pitäisi määritellä lailla. Näin opetusryhmät voitaisiin pitää riittävän pieninä ja oppilaat olisivat tasa-arvoisessa asemassa keskenään.

Mielipide

Edellä olevan perustella esitämme, että

sivistysvaliokunta edellyttää, että opetusministeriö ryhtyy valmistelemaan oppivelvollisuusiän pidentämistä 17 ikävuoteen ja peruskoulun opetusryhmien maksimikoon määrittämistä lailla mahdollisimman pian.

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2008

Claes Andersson /vas
Anneli Kiljunen /sd
Tuula Peltonen /sd

Tommy Tabermann /sd
Jutta Urpilainen /sd
Marko Asell /sd